

Kuosmasen konstit osa 3: JÄLKEE, POJAT; JÄLKEE!!!

Jatkosarjamme on edennyt kolmanteen osaansa- koiramme on saanut peruskoulutuksen jäljelle makkarakolmion ja matte osaa tampata jäljen niin, että sammaleet pölyyvät. Nyt siirrytään ruudusta kolmion kautta suoriin- trigonometriaa siis!!

MAKKARAKOLMIO

Ruututyöskentelyn ollessa koiralle varmaa- rikottu ja rikkomaton maaperä erottuvat nenää maasta nostamatta ja ruudun ulkopuolelle menemättä- voidaan siirtyä kolmiotekniikan kautta suoriin. Oma kokemukseni tosin on osoittanut, että kolmio on melko merkityksetön- tähänastisista koulutettavistani jokikinen rekku on ottanut triangelin vasemman reunan ja jatkanut siitä edessäpäin olevalle suoranpätkälle. Koittakaa itse ja päätelkää, onko tarpeen.

Kolmio tehdään samalla periaatteella kuin ruutu- kärjestä matka kuitenkin jatkuu muutaman metrin eteenpäin, suorana jälkenä. Makkaraa voi alkuvaiheessa laittaa joka askeleelle. Tässä kuitenkin on huomattava, häiritseekö liikakylvö koiran etenemistä jäljellä. Jos energiaa tuhraantuu pyörimiseen ja namien etsimiseen ja suunta on enemmän siksakkia ja spiraalia kuin intensiivistä pyrkimystä eteenpäin, joko vähennetään namien tiheyttä tahi sitten pidetään itse ne sauhut sisällä, kärsitään matka loppuun, viedään rekku autoon ja tampataan ruutu. Samaten seuraavat 10 kertaa. Nyt ollaan joko edetty liian nopeasti tai sitten kylvetty tiuhamakkaraa. Tämänkaltaisissa tapauksissa- OLI LAJI MIKÄ HYVÄNSÄ; palataan takaisin alkuun ja tehdään se pohjatyö tällä kertaa kunnolla ja kiireettä.

MAKUPALAT

Pari perussääntöä maahan asetettaviin makupaloihin; makkaroita ei ole tarvis pilkkoa kymmenpennisen kokoisiksi, tämä aiheuttaa vain sen, että jäljestys ja keskittyminen katkeavat siihen, kun makkaranpala haisee jossain ruohonjuuritasolla ja sitä pikkutirriä etsitään kolme minuuttia. Vastaavankokoiset juustopalat kuuluvat hiirenloukkuun. Koira nielee ne pureksimatta. Ja miltäs maistui palkkio hyvin tehdystä työstä?? Hyväkokoisia nameja ovat puolikas lihapulla, jonka etuna mausteisuus- muurahaiset pysyvät loitolla ja väri- ei erotu peltomaastosta niin hyvin kuin kalpea makkara, joka on taas hyvä leikata lenkistä suoraan sentin siivuiksi, jotka voi vielä halkaista keskeltä.

KOIRAN OHJAUS JÄLJELLÄ

Liina (10m) kulkee ketjukaulaimesta alkaen, koiran jalkojen välistä ja mahan alta ohjaajalle. Valjaita ei välttämättä tarvita. Itse käytän niitä nartullani, jolla ne ovat olleet jäljestyksen merkinä pennusta saakka niin, että liina kulkee pannasta valjaiden vatsaremmien alta ja tulee ulos oikean etujalan takaa. Edut, jotka tästä tyylistä saadaan ovat koiran nenän automaattinen kohdistus maata kohden kun liinasta jarrutetaan, myös poikkeamat jäljeltä saadaan minimoitua.

Koiraa ohjataan hyvin lyhyellä liinalla, n. 1, 5- 2 m. Vauhti pysyy koko ajan samanlaisena- hitaana ja rytmikkäänä. Koiran edetessä jäljen päällä matka jatkuu. Kun koira poikkeaa jäljeltä tai nostaa kuononsa ylös toimii ohjaaja "tolppana" eikä koiraa päästetä etenemään. Tämä vaatii ohjaajalta rautahermoja; sekä kesäkuussa Lapissa että loppuvuodesta Turunmaalla ollaan seisottu pellolla puolikin tuntia taivaita tiirailien koiran hyppiessä voltia, vinkuessa, syödessä ruohoa...

Lapissa tilanne ratkaistiin heittämällä makkaraa eteenpäin jäljelle jolloin koira jatkoi "huomaamattomalla" avulla jäljestyttä, lieneekö turussa omatoimisempaa materiaalia tai sitten vahvahermoisempia ohjaajia- tiedä häntä, mutta tähän asti jokainen koira on laittanut pitkänkin tauon jälkeen omatoimisesti nenän maahan ja jatkanut eteenpäin. Nuorilla koirilla tätä harvemmin tapahtuu, syynä yleensä jarrutus, joka kokemattomalle saattaa aiheuttaa hämmennystä tai liian nopea eteneminen ruudusta.

Vanhemmilla koirilla tyylin muutos- ei päästetä etenemään normaalia juoksuvauhtia- saattaa tehdä epävarmuutta työskentelyyn. Toistoilla koira kuitenkin oppii ja kun sen annetaan tehdä päätös jäljestyksen jatkamisesta itse, vahvistuu työkyky ihankuin itsestään.

"Turpa kiinni" on ohjaajalle kullannarvoinen neuvo tässäkin tilanteessa. Ei kannata heittää hanskoja tiskiini heti kun on ensimmäinen puolituntinen pellolla seisottu. Kyllä se siitä lähtee menemään, vanhalle koiralle on aina vaikea opettaa uusia temppeja. Klisee, ehkä, mutta ah, niin totta.

Kun koira on päätöksensä jäljestyksen jatkamisesta tehnyt ja matka jatkuu, on tässäkin hyvä pitää se suu supussa- palkkio kun koiralle tulee sieltä maasta, makkarasta sekä etenemisen riemusta. Makkaraa muuten sitten saa sinne jäljelle kylvää ihan koko loppuelämän, palkkana se on paras tässä tilanteessa, ohjaaja kun on niin hidas sitä taskusta kaivamaan ja kehuminen vain keskeyttää työskentelyä. Nyt palkkio tulee juuri

oikeaan aikaan- koiran jäljestäessä- ja maasta, missä seurattava jälkikin on joten työskentely ei keskeydy. Tämä koiran ohjaus edellyttää tietenkin sitä, että ohjaaja tietää tismalleen, missä jälki kulkee. Tämä on huomioitava jo tekovaiheessa, kuljetaan suoraan ja askelletaan kunnolla- näin ruuhon jää selvä vana, jota on suht helppo takaapäin seurata.

PÄÄTÖSATERIA

Kun suoraa aletaan tekemään, sen loppupäähän olemme aina laittaneet kannellisen, hajua ulospäästämättömän purkin sisällään noin puolet koiran ruoka- annoksesta. Henkilökohtaisesti en ole huomannut, että päätösaterialla olisi sen suurempaa vauhtia lisäävää vaikutusta, ohjaaja kun määrää tahdin ja matkalta saa jo sitä namia. Päätöskuppi käsitellään esine- ilmaisuna, ts. koira laitetaan rauhallisesti makuulle kupilla.

Esine- ilmaisu muuten opetetaan sitten ihan muualla kuin jäljellä, pohjatyötä voi hyvin mielestäni tehdä tämän kupin kanssa. Kuppi nostetaan ylös koiran mentyä maahan- "näytetään tuomarille"- ja sen jälkeen sisältö kaadetaan maahan, josta koira saa ilman sen kummempia höpötyksiä tai taputuksia sen nauttia. Tässä katson turhaksi antaa lupaa syömiseen, ethän sinäkään siitä pitäisi, jos palkkasi saisi odottaa tuhlausta tiililläsi niin kauan, että pomo antaa luvan käyttää sen...rauhallisemmaltakin eukolta menis hermot.

Muitakin esineen ilmaisutapoja maahanmenon lisäksi on olemassa, nämä ovat ohjaajan oman harkinnan mukaan valittavissa. Näistä kuitenkin syvemmin seuraavassa jaksossa.

JÄLJEN IKÄ

Jäljen ei tarvitse antaa vanheta, se ajetaan heti teon jälkeen. Jos koira kykenee ajamaan tuoreen, moottoribaanan verran hajuja sisältävän jäljen matalalla nenällä ja intensiivisesti työskennellen niin kykenee se suoriutumaan helposti myös kolmosluokan parituntia vanhasta jäljestä.

KUINKA KAUAN KESTÄÄ ETTÄ...?

Pelkkiä suorita tulee tehdä niin kauan että koiran työskentely jäljen päällä on varmaa. Tämä tarkoittaa sitä, että koira etenee rauhallisesti ja maavainuisesti askel askeleelta taakseen katsomatta, lupaa ja neuvoja kysymättä tolपालta jäljen loppuun saakka- toisin sanoen osaa homman. Tämän jälkeen ja seuraavassa jaksossa aletaan reenaamaan kulmia ja janaa metsäkoiria varten. Alkuvaiheessa ruudun/ kolmion jälkeiset suorat ovat n. 10 metrin mittaisia, tästä vähitellen, taidon ja kärsivällisyyden karttuessa, voi lisätä matkan 30- 50 metriin. Kun koira jäljestää hyvin 100- 200 m matkan, voidaan aloittaa kulmien opetus. Nuorelle, kärsimättömälle koiralle liian pitkistä jäljestä on enemmän haittaa kuin hyötyä. Malti on valttia, kliseitä viljelläkseni...

Kirjoituksessa käsiteltävän ajatusmaailman mukaan jälkityöskentely luodaan koiralle AINA PELLLOLLA, oli sitten kyseessä metsä- tai suojelujälki. Alusta asti vaaditaan kunnon työskentelyä. Pohjatyö kannattaa aloittaa ruuduista ja edetä hyvin maltillisesti. Mikäli on edetty liian nopeasti, palataan harjoituksissa takaisinpäin. Siirryttäessä ruuduista suoriin olen huomannut, että pennulla/ nuorella koiralla kannattaa harjoituksissa tehdä ensin ruutu, vartin päästä ajaa suora ja sen epäonnistuessa vielä varoiksi ruutu, että saadaan aina harjoitus päätettyä molemminpuoliseen onnistumisen tunteeseen.

Tolppa on mukana alusta asti- ensin ruudussa, sitten kolmiossa ja luonnollisesti myös suoralla. Koira oppii rauhoittumaan tolपालle kun sen juurelle laitetaan aina isompi satsi makkaraa. Näin myös jäljen etsiminen tulee tarkemmaksi. Intoa puhkuvilla koirilla on hyvä pitää rauhoitustuokio ennen jäljelle lähtöä- tässäkin on järki tarpeen- hyvää tarkoittava rauhoitus saattaa kuumentaa koira entisestään. Hetken hiljentyminen jokaikinen kerta tuottaa kyllä jatkossa tulosta kun koira oppii siihen, että tuo tovi vietetään joka kerta- ja niinhän se oli että ohjaaja sen vauhdin loppujen lopuksi määrää.

Koiranlämmintä joulunodotusaikaa sekä juhlavaa vuodenvaihdetta toivottaen

Mia & The Malinuts

Artikkeli julkaistu Belgianpaimenkoirat-lehdessä vuonna 2004